

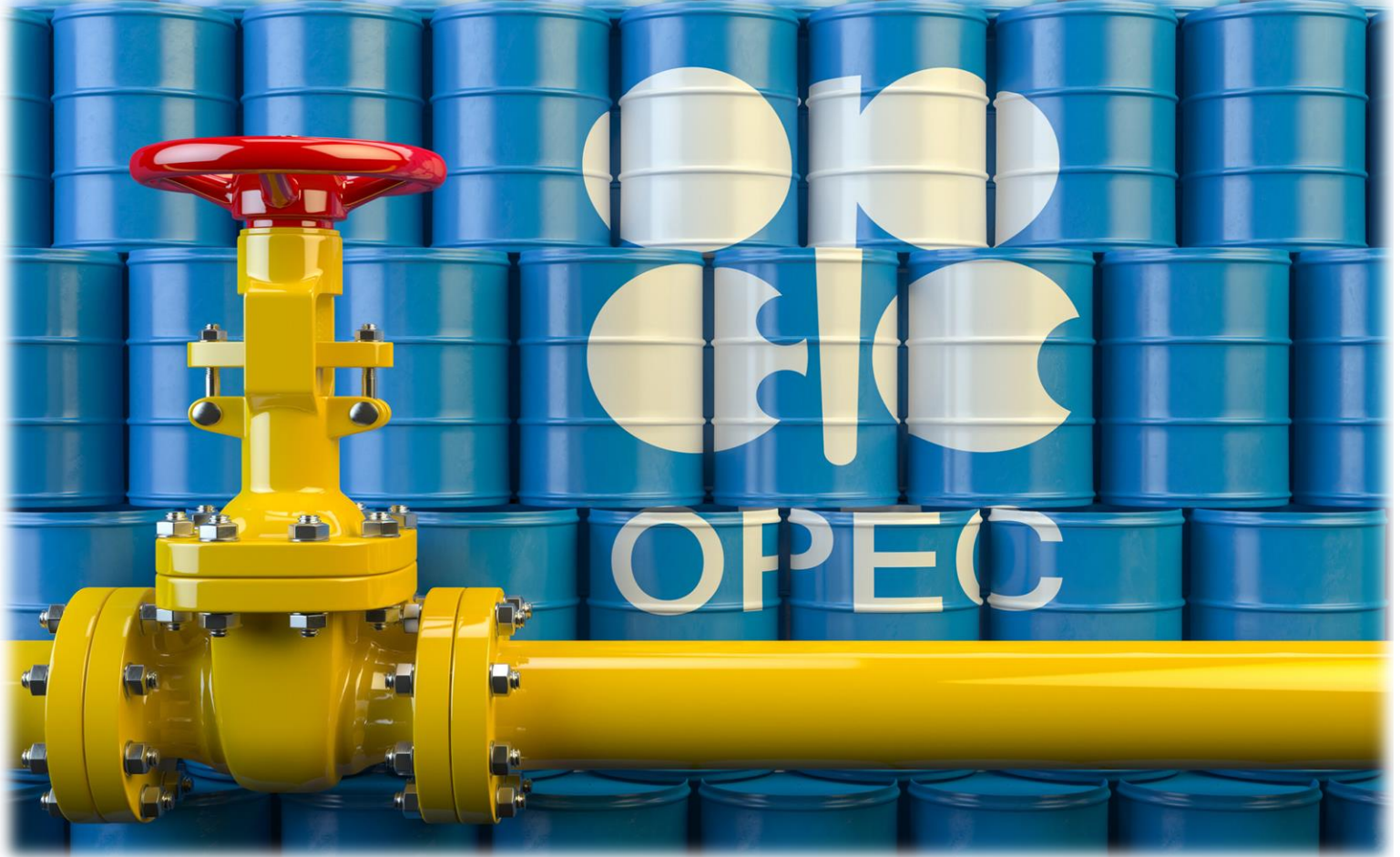

1882

KONYA TİCARET ODASI
KONYA CHAMBER OF COMMERCE

OPEC Ülkelerinin Küresel Petrol Politikaları ve Türkiye'ye Etkileri

MUSTAFA KESKİN

Araştırma Raporu

Ekonomik Araştırmalar ve Proje Müdürlüğü

KONYA
Kasım, 2022
www.kto.org.tr

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ	1
2. PETROL İHRAÇ EDEN ÜLKELER ÖRGÜTÜ (OPEC).....	1
3. DÜNYA'NIN PETROL İSTATİSTİKLERİ VE OPEC	3
4. TÜRKİYE'DE PETROL VE OPEC KARARLARININ ETKİLERİ.....	8
5. SONUÇ.....	11
6. KAYNAKÇA.....	12

1. GİRİŞ

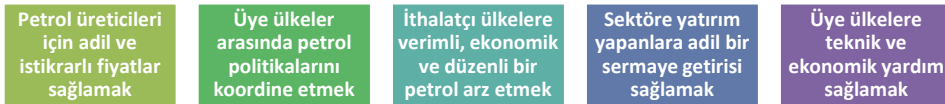
OPEC, uluslararası petrol şirketlerinin ham petrol fiyatlarının kontrolünü sağlamak ve düşük tutmak adına Irak, İran, Kuveyt, Venezuela ve Suudi Arabistan tarafından kurulan bir kuruluştur. Kuruluştaki temel amaç petrol üreticilerinden hesaplı alınan petrolün nihai tüketicilere daha karlı satılmasının önüne geçmektir. OPEC üyelerinin organizasyon içerisindeki güç dağılımı sahip oldukları rezerv ve üretim kapasitesiyle eşdeğerdir. Böylece küresel petrol piyasasında söz sahibi olarak çeşitli kararlar alabilmektedirler. OPEC örgütünün toplam petrol rezervinin yaklaşık üçte birini kontrol eden ve üretimi günlük 10 milyon varilden fazla olan Suudi Arabistan lider konumundadır. Örgütün kontrolündeki ham petrol dünyanın %30 (28 milyon varil/ günde)'unu oluşturmaktadır.

Bu araştırmada dünya ve Türkiye'nin petrol rezervleri, üretimleri, ihracatları, tüketimleri gibi konular istatistikler yardımıyla incelenecektir. Ayrıca OPEC örgütünün yapısı ve aldığı kararların Türkiye üzerindeki etkileri üzerinde durulacaktır.

2. PETROL İHRAÇ EDEN ÜLKELER ÖRGÜTÜ (OPEC)

Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü ya da kısaca OPEC (Organization of Petroleum Exporting Countries), petrol ihraç eden ve bilinen dünya petrol rezervlerinin üçte ikisini ellerinde bulunduran 13 ülkenin bulunduğu bir yapıdır.

Şekil 1: OPEC Ülkelerinin Amaçları

14 Eylül 1960'ta Irak'ın başkenti Bağdat'ta Venezuela, İran, Irak, Suudi Arabistan ve Kuveyt'in katılımıyla kurulmuştur. Sonraki süreçte aşağıdaki şekilde verilen ülkeler katılım sağlayarak toplamda 13 ülkeye ulaşmışlardır.

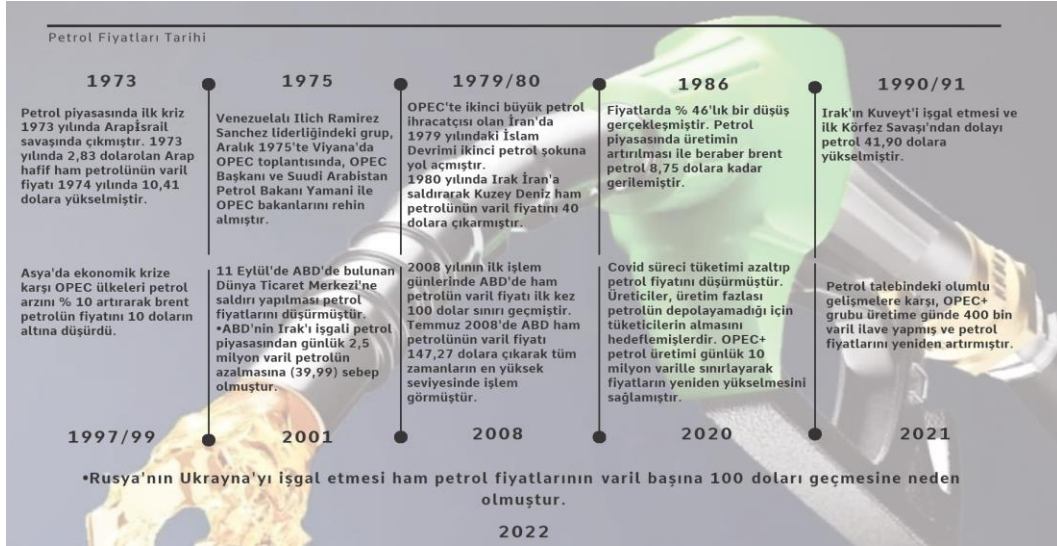
Şekil 2: OPEC Ülkeleri

OPEC ülkelerinin temel amacı küresel petrol üretimine aşağı ve yukarı yönlü müdahalelerde bulunarak petrol piyasasını canlı tutmaktır. OPEC ülkeleri yüksek fiyatlar elde etmek istediğinde petrol arzını düşürmektedir.

OPEC örgütünün organizasyon yapısı incelendiğinde merkezi Viyana'da olan ve yılda iki kez üye ülkelerin petrol bakanları eşliğinde düzenlenen OPEC konferansı en ciddi organizasyondur. Organizasyonu örgütün yöneticisi olan OPEC genel sekreteri yürütmektedir.

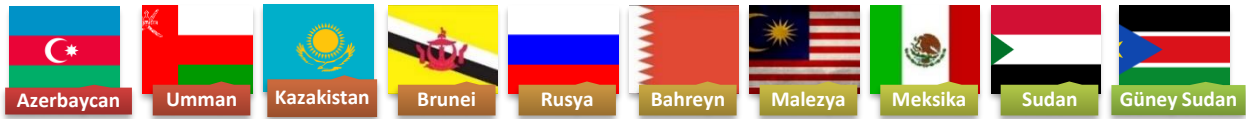
Şekil 3: Petrol Fiyatının Tarihi

Kaynak:

OPEC örgütü 2016 yılında düşük petrol fiyatlarından dolayı OPEC+ adı altında 10 ayrı ülke ile birleşerek OPEC+'sı kurmuştur. Bu grubun merkezinde OPEC'e ait 13 üye devlet bulunmaktadır. OPEC ve OPEC+'a üye ülkeler dünyada üretilen ham petrolün %40'ını üretmektedir. OPEC+ örgütünde bulunan lider ülke ise günlük 10 milyon varilli aşan üretimiyle Rusya'dır.

Şekil 4: OPEC+ Ülkeleri

OPEC+ örgütü uluslararası petrol piyasasını dengelemek için arz ve talebi belirlemektedir. Petrol tüketimi düştüğünde üretimi düşürüp fiyatları artırmaktadır. Örgüt aynı zamanda petrol üretimini artırarak fiyatı düşürebilmektedir.

Suudi Arabistan önderliğindeki 13 üyeye sahip OPEC ve Rusya liderliğindeki 10 üyeli OPEC+ örgütlerinin petrol bakanlarının katılımıyla Viyana'da 33. Bakanlar Toplantısı düzenlenmiştir. Bu toplantıda Kasım 2022 tarihinden itibaren uygulanacak petrol piyasası değerlendirilmiştir. Günlük petrol üretiminin 2 milyon varil azaltılacağı bildirilmiştir. OPEC+ ülkelerinin bir önceki kararı günlük 100 bin varil azaltma yönündeydi. OPEC ve OPEC+ ülke petrol ve enerji bakanlarının sonraki toplantıları 4 Aralık 2022'de gerçekleşecektir.

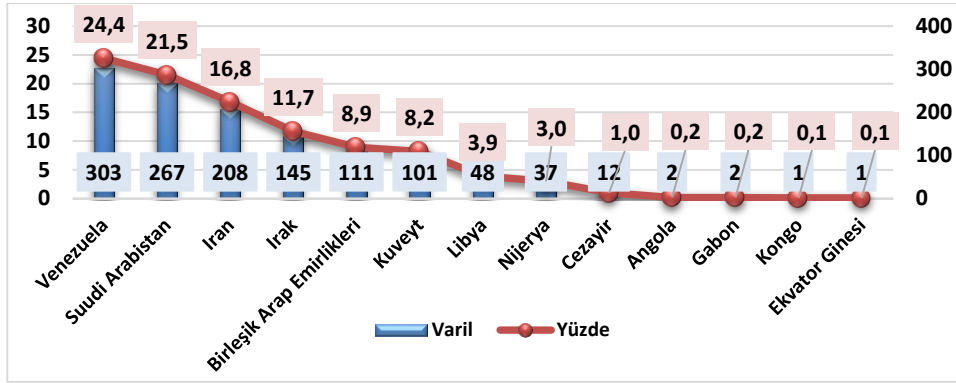
Amerika Birleşik Devletleri'nin lideri Biden ve İngiltere'nin eski lideri Johnson petrol üretiminin artırılmasını Suudi Arabistan Prensi Muhammed Salman'dan talep etmişler fakat olumlu bir cevap alamamışlardır.

OPEC+ için Rusya çok önemli bir ülkedir ve grubun Suudi Arabistan'dan sonra en büyük üyelerinden birisidir. Savaş halinde olan Rusya'nın petrolüne getirilen kısıtlamalara karşı OPEC+ örgütünün uyguladığı yüksek fiyat politikalarından Rusya memnun kalmaktadır.

3. DÜNYA'NIN PETROL İSTATİSTİKLERİ VE OPEC

Bu bölümde OPEC ülkelerinin ham petrol rezervleri, dünyadaki payı, ihracat miktarı, bölgesel dağılımı, üretimi ve talebi incelenecektir. OPEC ülkelerinde en çok rezerve sahip olan Venezuela 303 milyar varil ile dünya petrol rezerv payının %24,4'ünü oluşturmaktadır. Suudi Arabistan ise 267 milyar varil ile OPEC ülkelerinin en çok rezerve sahip ikinci ülkesidir.

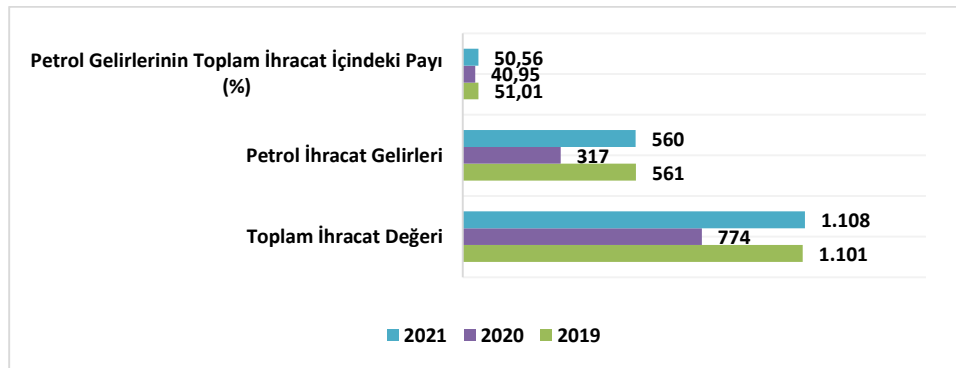
Grafik 1: OPEC Ham Petrol Rezervleri ve Dünya'daki Payı (Milyar Varil- %, 2021)

Kaynak: OPEC

OPEC ülkeleri 2021 yılında gerçekleştirmiş oldukları 1.108 trilyon dolarlık ihracatlarının 560 milyon dolarını petrol ihracatı oluşturmaktadır. Bu rakamlarla petrol gelirlerinin toplam ihracatları içindeki pay %50 şeklindedir.

Grafik 2: OPEC Üyelerinin Petrol İhracat Gelirleri ile Toplam İhracat Gelirleri (Milyon Dolar)

Kaynak: OPEC

OPEC ülkelerinin içinde 202 milyar dolar petrol ihracatı ile Suudi Arabistan birinci sıradadır. Irak ve Kuveyt ise sırasıyla 79 ve 56 milyon dolar ile Suudi Arabistan'ı takip etmektedir.

Tablo 1: OPEC Ülkelerinin Petrol İhracat Gelirleri (Milyon Dolar)

Ülke	2019	2020	2021
Toplam (OPEC)	561,8	317,3	560,6
Suudi Arabistan	200,4	119,3	202,1
Irak	80,0	44,1	79,7
Kuveyt	52,4	35,2	56,5
Birleşik Arap Emirlikleri	52,4	31,3	54,5
Nijerya	45,1	27,7	41,3
Angola	32,2	18,8	28,4
Libya	24,1	5,7	27,4
Iran	19,4	7,9	25,3
Cezayir	22,6	13,1	23,3
Venezuela	18,3	5,7	8,8
Kongo	7,0	3,6	5,7
Gabon	4,7	2,7	4,6
Ekvator Ginesi	2,7	1,7	2,3

Kaynak: OPEC

Bölgelere göre dünya ham petrol ihracatı içinde OPEC ülkelerinin payı %47,7 olmuştur. Orta Doğu günlük 16 milyon varil ile en çok ihracat yapan bölge konumundadır.

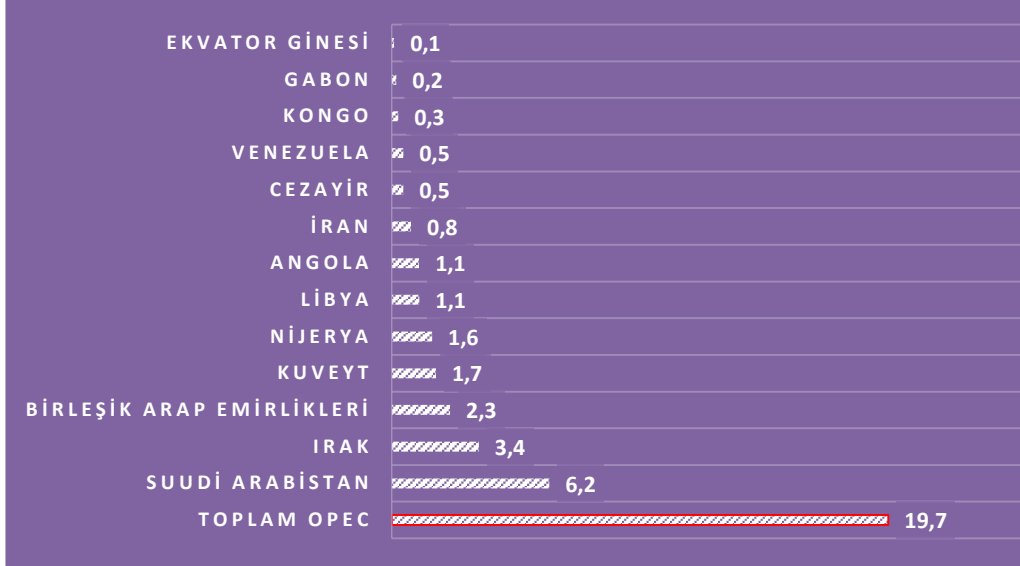
Tablo 2: Bölgelere Göre Dünya Ham Petrol İhracatı (Milyon Varil/Günlük)

Bölge ve Ülkeler	2019	2020	2021
OPEC Payı (%)	49,7	46,9	47,7
Toplam Dünya	45,3	42,0	41,2
Orta Doğu	17,6	16,3	16,0
Amerika	7,5	7,6	7,3
Afrika	6,5	5,4	5,6
Rusya	5,2	4,6	4,5
Latin Amerika	3,3	3,0	2,8
Avrupa	2,1	2,3	2,2
Avrasya	2,0	2,0	1,9
Diğer Asya	0,7	0,6	0,6
Asya Pasifik	0,3	0,3	0,3
Çin	0,0	0,0	0,1
Diğer Avrupa	0,0	0,0	0,0

Kaynak: OPEC

OPEC ülkelerinin ham petrol ihracat miktarı incelendiğinde günlük 6,2 milyon varil ihracat ile Suudi Arabistan ilk sırada yer almaktadır. Irak ise günlük 3,4 milyon varil ihracatı ile ikinci sıradadır.

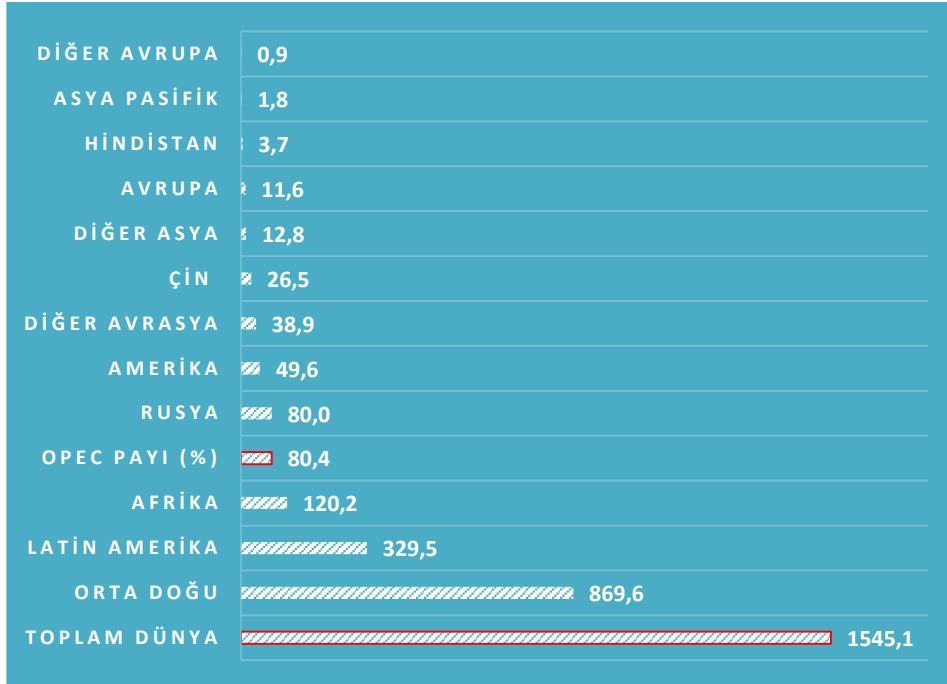
Grafik 3: OPEC Ülkelerinin Ham Petrol İhracat Miktarı (2021, Milyon Varil/Günlük)

Kaynak: OPEC

Dünya kanıtlanmış ham petrol rezervlerinde OPEC ülkelerinin %80'lik payı bulunmaktadır. Dünya'da toplam 1.545 milyar varil rezerv olduğu tespit edilmiştir. En yoğun petrol rezervleri OPEC ülkelerinin de bulunduğu Orta Doğu bölgesindedir.

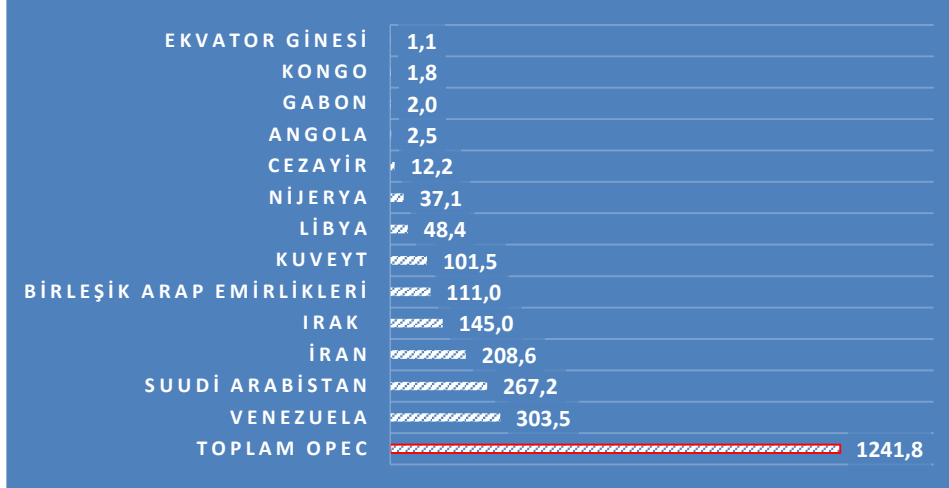
Grafik 4: Dünya Kanıtlanmış Ham Petrol Rezervleri (2021, Milyar Varil)

Kaynak: OPEC

OPEC ülkelerinin kanıtlanmış petrol rezervleri toplamda 1.241 milyar varil olarak tespit edilmiştir. Venezuela 303 milyar varil ile en büyük rezerve sahip ülkedir.

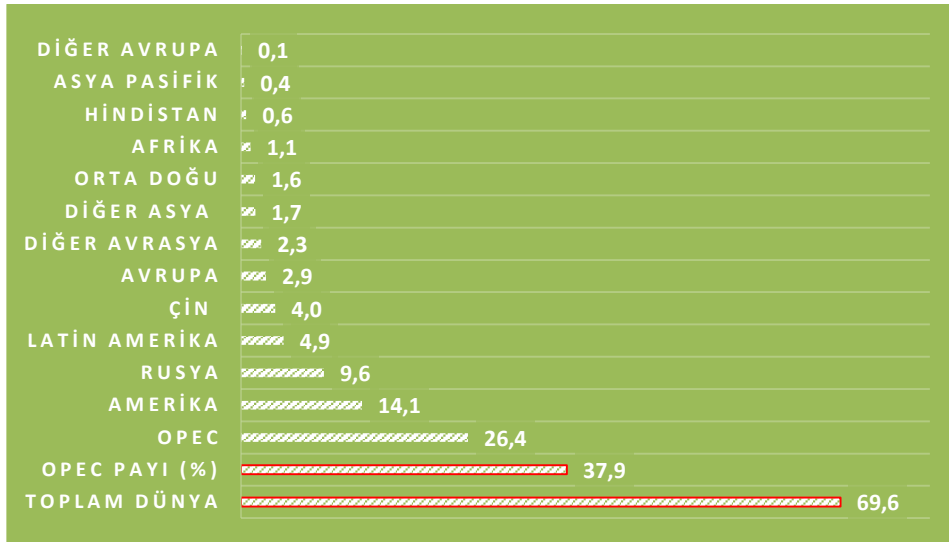
Grafik 5: OPEC Ülkelerin Kanıtlanmış Ham Petrol Rezervleri (2021, Milyar Varil)

Kaynak: OPEC

Dünya günlük ham petrol üretiminde OPEC ülkeleri 26,4 milyon varil (%37) ile en çok üretim sağlayan ülkelere sahip kuruluştur. Amerika günlük 14,1 milyon varil üretirken Rusya ise 9,6 milyon varil üretmektedir.

Grafik 6: Dünya Ham Petrol Üretimi (2021, Milyon Varil/Günlük)

Kaynak: OPEC

OPEC ülkelerinin ham petrol üretimlerine bakıldığında günlük 9,1 milyon varil ile Suudi Arabistan en çok üretim yapan ülke konumundadır. Venezuela en çok rezerve sahipken üretimde yaklaşık 600 bin varil ile çok düşük seviyededir.

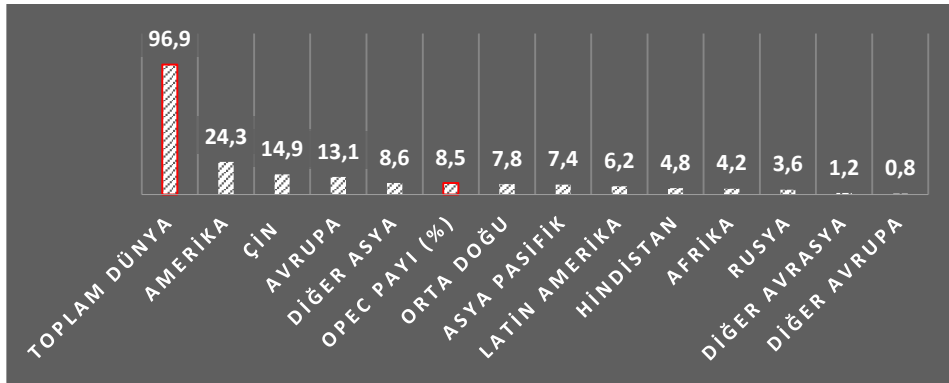
Grafik 7: OPEC Üyelerinin Ham Petrol Üretimi (2021, Milyon Varil/Günlük)

Kaynak: OPEC

Amerika bölgesi günlük 24,3 milyon varil ile dünyanın en çok petrol talebi olan bölgesidir. Çin'in ise günlük 14,9 milyon varil petrol talebi bulunmaktadır. Dünya petrol taleplerinde OPEC ülkelerinin talep payı %8,5'dir.

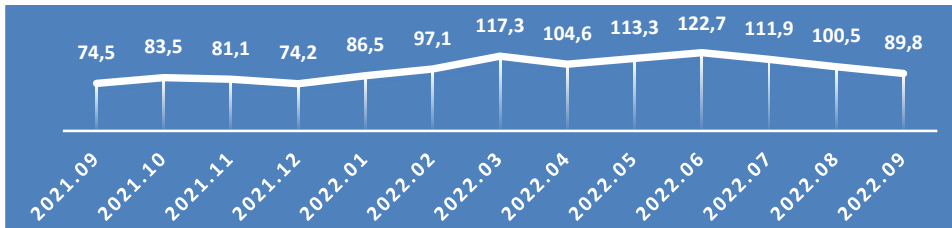
Grafik 8: Dünya Petrol Talebi (2021, Milyon Varil/Günlük)

Kaynak: OPEC

Brent petrol varil fiyatı 2021 yılı Eylül ayında 74,5 dolar seviyesindeyken kademeli olarak 2022 yılı Mart ayında 117,3 dolara yükselmiştir. 2022 yılı Haziran ayında 122,7 dolar ile pik seviyesine eriştikten sonra kademeli olarak gerileyerek 2022 yılı Eylül ayında 89,8 dolara kadar düşmüştür.

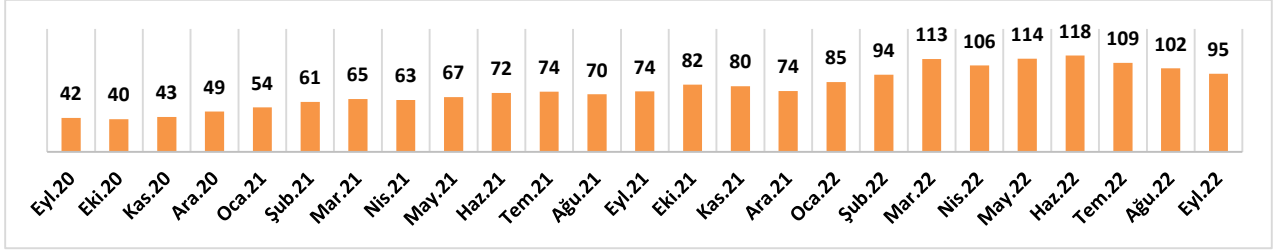
Grafik 9: Brent Ham Petrol Fiyatı (Varil/USD)

Kaynak: EPDK

Eylül 2020'den 2021 Ocak ayına kadar 40 dolar seviyelerinde olan ham petrol 2021 yılı Haziran'a kadar 60 dolar değerinde seyretmiştir. 2022 yılı Mart ayına kadar kademeli şekilde yükselerek 100 dolar seviyesini geçmiştir.

Grafik 10: OPEC Sepet Ham Petrol Fiyatı (Varil/USD)

Kaynak: Statista

4. TÜRKİYE'DE PETROL VE OPEC KARARLARININ ETKİLERİ

Bir ülke için en önemli enerji kaynağının başında gelen petrol ayrıca kimya endüstrisinde de kullanılmaktadır. Türkiye'nin sahip olduğu petrol yatakları Türkiye'nin ihtiyacının yalnızca yedide birini karşılamaktadır. Diğer kalan kısım ise yurt dışından ithal edilmektedir.

Şekil 5: Türkiye'nin Petrol Yatakları

Türkiye'de ham petrolün işlenerek aşağıdaki yakıt türlerine dönüştürülmesi rafinelerde gerçekleşmektedir. Aşağıdaki şekilde Türkiye'de bulunan petrol rafineleri hakkında bilgi verilmektedir.

Şekil 6: Türkiye'nin Petrol Rafineleri

Rafineri	İşleme Kapasitesi (Milyon Ton)	Depolama Kapasitesi (Milyon m ³)
İZMİR RAFİNERİSİ	11,9	2,5
İZMİT RAFİNERİSİ	11,3	3,0
KIRIKKALE RAFİNERİSİ	5,4	1,3
BATMAN RAFİNERİSİ	1,4	299 Bin m ³

Kaynak: TÜPRAŞ

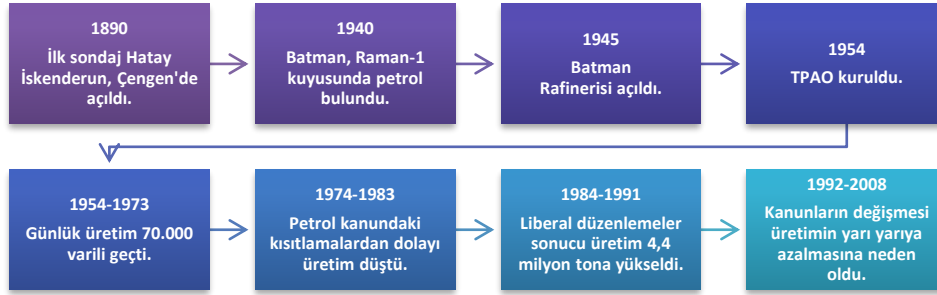
TÜPRAŞ yıllık 28,1 milyon tonluk (4 rafineri) toplam rafinaj kapasitesi ile Avrupa'nın yedinci dünyanın yirmi sekizinci büyük petrol rafinerisi konumundadır. Ham petrol bu rafineriler sayesinde işlenerek çeşitli ürünlere dönüştürülmektedir. Bu ürünler aşağıdaki şekilde verilmektedir.

Şekil 7: Ham Petrolden Elde Edilen Başlıca Ürünler

Türkiye'nin komşularına göre petrol varlığı oldukça düşüktür. Bunun nedeni Türkiye'nin jeolojik (dağlık ve engebeli) farklılığıdır. Komşu ülkelerde 100 metre ile 1000 metre aralığında petrole ulaşılırken Türkiye'de bu derinlikler 3-4 bin metrelere kadar çıkabilmektedir. Türkiye petrol bölgelerinin %93'ü 25 milyon varilden küçük, %7'si ise 25 milyon-500 milyon varil arasında rezervlere sahiptir.

Şekil 8: Türkiye Petrol Tarihi

Kaynak: Vikipedi

Türkiye'nin 2021 itibarıyla rezervuarındaki petrol yaklaşık 8 milyar varil iken üretilebilir petrol hacmi 1,5 milyar varildir. Üretilen petrol miktarı 1,1 milyar dolarken kalan üretilebilir petrol miktarı ise 411 milyon varildir.

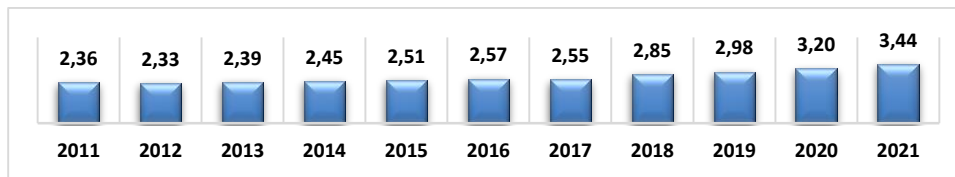
Tablo 3: Türkiye Ham Petrol Rezervleri (2021, Varil-Metrik Ton)

Türkiye Ham Petrol Rezervleri		
	Varil	Metrik/Ton
Rezervardaki Petrol	8,096 Mlr	1,177 Mlr
Üretilebilir Petrol	1,573 Mlr	223 Mln
Kümülatif Üretim	1,162 Mlr	165 Mln
Kalan Üretilebilir Petrol	411 Mln	58 Mln

Kaynak: EPDK

Türkiye sahip olduğu ham petrol üretimini zamanla artırarak 2011'de 2,36 milyon tonken 2021'de 3,44 milyon tona çıkarmıştır. Türkiye'de son 10 yılda yaklaşık 30 milyon ton ham petrol üretimi gerçekleşmiştir.

Grafik 11: Türkiye Ham Petrol Üretimi (Milyon Ton)

Kaynak: EPDK

Türkiye, 2021 yılında 29,3 milyon ton akaryakıt tüketimi gerçekleştirmiştir. 2022 Ocak-Nisan ayları, 2021 yılı Ocak-Nisan aylarına göre %0,41 azalış ile 8,8 milyon ton tüketim olmuştur.

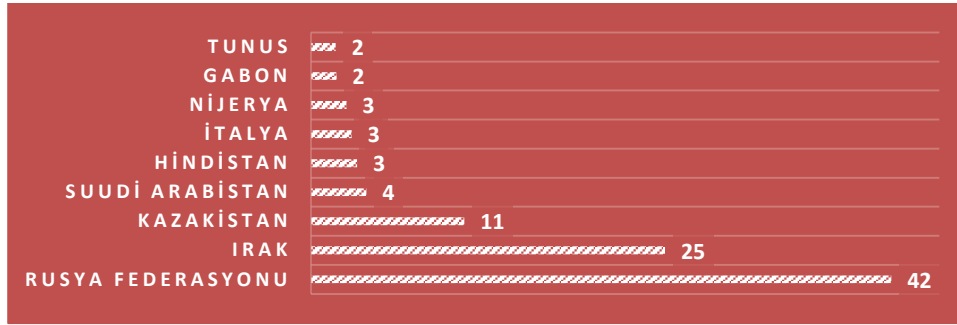
Tablo 4: Türkiye Akaryakıt Yurtiçi Tüketimi - Benzin ve Motorin (Milyon Ton, %)

Türkiye Akaryakıt Yurtiçi Tüketimi		
Yıllar	Tüketim	Değişim
2017	28,4	6,52
2018	27,8	-2,3
2019	26,7	-3,85
2020	26,3	-1,37
2021	29,3	11,29
2022 Ocak-Nisan	8,8	-0,41

Kaynak: EPDK

Türkiye'nin 2022 yılı Ocak-Ağustos aylarındaki petrol ithalatı incelendiğinde %42 ile Rusya ilk sırada gelmektedir. Irak %25, Kazakistan %11, Suudi Arabistan %4 ve Hindistan %3 paylarıyla Rusya'yı takip etmektedir.

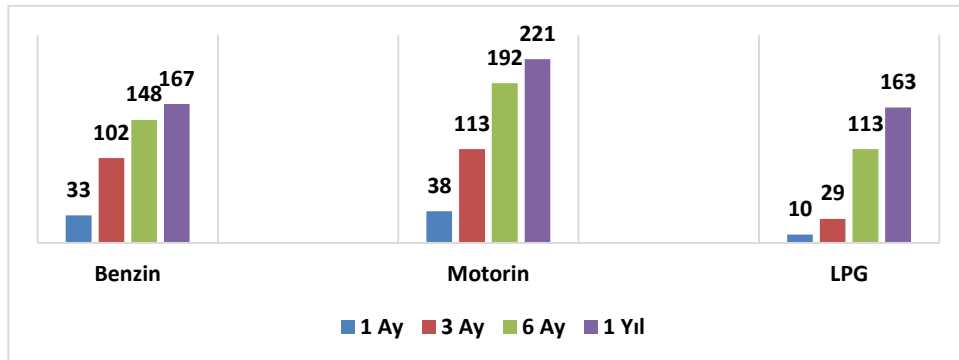
Grafik 12: Türkiye'nin Petrol İthalatının Ünelere Göre Dağılımı (2022, %)

Kaynak: EPDK

Türkiye'de son bir yılda benzine %167 ve motorine ise %221 oranında zam gelmiştir. LPG'ye gelen yıllık zam oranı %163'tür. Son bir aylık veriler incelendiğinde benzin, motorin ve LPG zam oranları sırasıyla %33, %38 ve %10 olmuştur.

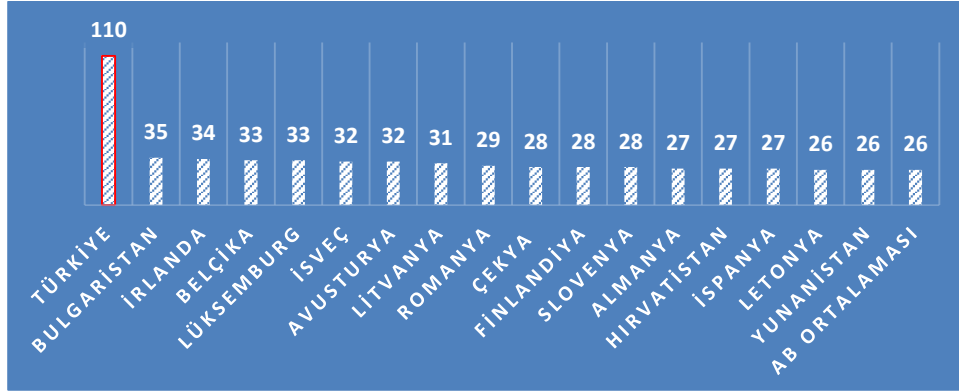
Grafik 13: Türkiye Akaryakıt Fiyatlarına Gelen Zam Miktarları (2022, %)

Kaynak: Türkiye Petrolleri Dağıtım Anonim Şirketi

Avrupa Birliği ülkeleri arasında yıllık akaryakıt enflasyon verileri incelendiğinde Türkiye %110 ile birinci sırada yer almaktadır. Avrupa Birliği akaryakıt enflasyon ortalaması %26'dır. Türkiye dışında 14 ülke Avrupa Birliği akaryakıt enflasyon ortalamasının üstündedir.

Grafik 13: Avrupa Birliği Yıllık Akaryakıt Enflasyon (2022, %)

Kaynak: Eurostat

5. SONUÇ

Covid-19 salgınının arz-talep dengesini bozarak tetiklediği ve Rusya-Ukrayna savaşının ivme kazandırdığı küresel düzeyde akaryakıt fiyatları Türkiye'yi de ciddi şekilde etkilemiştir. OPEC ve OPEC+ örgütlerinden oluşan 23 devletin küresel petrol piyasasını düzenlemek ve kendi menfaatlerini korumak adına aldıkları kararlar tüm dünyadaki akaryakıt enflasyonunu artırmıştır.

OPEC ülkeleri petrol fiyatını 90 doların altına düşürmemesinin nedeni tamamıyla sahip oldukları rezervleri korumak ve karlılığı artırmak adına olmuştur. Rusya ve Suudi Arabistan OPEC örgütünün en büyük üyeleri olmakla beraber Avrupa Birliği, Amerika gibi ülkelere karşı politikalar geliştirmektedirler.

Yüksek petrol fiyatları petrol ithal eden ülkelerin reel milli gelirlerini azaltmaktadır. Petrol fiyatları arttığında petrol tüketiminin de düşmesi mümkün olmadığı için petrol ithal eden ülkelerin milli gelirleri düşmektedir. Bir ülkenin petrol harcamalarının payı milli gelirine göre yüksekse ve petrol tüketimini azaltıp alternatif enerji kaynaklarına yönelmesi mümkün değilse petrol fiyatlarının ekonomisi üzerinde ciddi anlamda yıkıcı bir etkisi bulunmaktadır. Petrol fiyatlarının yüksek olması maliyetleri artırmaktadır. Toptan ve tüketici ürün fiyatları ve bunların dolaşım masrafları enflasyonu yükseltmektedir. Ülkelerin enflasyonla mücadele programında petrol tüketiminin kısıtlanması amaçlanmakta ve bu yönde geliştirilen politikalar, yatırımlar ve vergi gelirleri azaltılmaktadır. Türkiye bu hususta ÖTV indirimlerine gidip alternatif çözümler üretse de hem döviz cinsinden hem de petrol fiyatlarındaki artıştan dolayı fiyatlar tüketicilerin arzu etmediği düzeylere ulaşmıştır.

Petrol fiyatlarındaki artış ithalatçı ülkelerin enflasyonlarını ve cari açıklarını artırmaktadır. OPEC ülkeleri yüksek petrol fiyatları ile ihracat gelirlerini artırmakta ve milli gelirini yükseltmektedir. Petrol fiyatlarının yüksek olması petrol ithalatçılarından petrol ihracatçılarına gelir getirmektedir. Böylece ülkeler arasındaki gelir dengesizliğini artıran bir piyasa oluşmaktadır.

6. KAYNAKÇA

- ⌘ Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu - Petrol Piyasası Sektör Raporu, Ağustos 2022
- ⌘ Merve ARSLAN, Hamide ARSLAN, İsmail Erkan ÇELİK- Petrol Fiyat Volatilitésinin Ülke Ekonomik Göstergelerine Etkisinin Ekonometrik Analizi: Türkiye Örneđi, 2022
- ⌘ Yağmur SAĞLAM, Gülçin GÜREŞÇİ- Petrol Şoklarının Makroekonomik Göstergeler Üzerine Etkileri: OPEC İçin Yapısal VAR Analizi, 2018
- ⌘ Yousef F. NAZER, Andrea PESCATORI- OPEC and the Oil Market, Eylül 2022
- ⌘ <https://www.haberturk.com/opec-nedir-opec-uyeleri-hangi-ulkelerdir-2608897>
- ⌘ [https://tr.wikipedia.org/wiki/OPEC#:~:text=Kurucu%20C3%BCyeleri%3B%20Suudi%20Arabistan%2C%20C4%B0ran,ve%20Angola%20\(2007\)%20kat%C4%B1m%C4%B1C5%9Flard%C4%B1r.](https://tr.wikipedia.org/wiki/OPEC#:~:text=Kurucu%20C3%BCyeleri%3B%20Suudi%20Arabistan%2C%20C4%B0ran,ve%20Angola%20(2007)%20kat%C4%B1m%C4%B1C5%9Flard%C4%B1r.)
- ⌘ [https://www.hurriyet.com.tr/dunya/opec-nedir-opec-hakkinda-bilinmesi-gerekenler-41038750#:~:text=OPEC%2C%2014%20Eyl%C3%BCI%201960%20tarihinde,ve%20Angola%20\(2007\)%20kat%C4%B1d%C4%B1.](https://www.hurriyet.com.tr/dunya/opec-nedir-opec-hakkinda-bilinmesi-gerekenler-41038750#:~:text=OPEC%2C%2014%20Eyl%C3%BCI%201960%20tarihinde,ve%20Angola%20(2007)%20kat%C4%B1d%C4%B1.)
- ⌘ <https://en.wikipedia.org/wiki/OPEC>
- ⌘ <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/oil-reserves-by-country>
- ⌘ <https://www.mfa.gov.tr/petrol-fiyatlarinin-ekonomilere-etkisi.tr.mfa>
- ⌘ <https://www.bbc.com/turkce/articles/crgn0z964qdo>
- ⌘ <https://www.cnnturk.com/ekonomi/opec-dan-kritik-adim-petrol-fiyatlarini-etkileyecek-karar>
- ⌘ <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-61316446#:~:text=Energy%20Institute'ten%20Kate%20Dourian,fiyatlar%C4%B1%20d%C3%BCC5%9F%C3%BCrme%20g%C3%BCc%C3%BCne%20de%20sahip.>
- ⌘ <https://www.britannica.com/topic/OPEC>
- ⌘ <https://www.bbc.com/news/business-63149044>
- ⌘ <https://www.epdk.gov.tr/Detay/Icerik/3-0-168/resmi-istatistikleri>
- ⌘ <https://www.mapeg.gov.tr/Custom/Petrolistatistik>
- ⌘ <https://www.petform.org.tr/arama-uretim-sektoru/turkiyede-petrol-uretimi/>
- ⌘ <https://www.enerjiatlas.com/akaryakit-tuketimi/>
- ⌘ https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye%27de_petrol_ve_do%C4%9Falgaz
- ⌘ <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/opec-grubundan-gunluk-petrol-uretimini-2-milyon-varil-azaltma-karari/2703488>
- ⌘ <https://www.tupras.com.tr/rafineriler>
- ⌘ <https://tr.euronews.com/2022/03/08/akaryak-t-fiyatlar-son-uc-ayda-benzine-yuzde-102-motorine-yuzde-113-lpg-ye-yuzde-29-zam#:~:text=Son%201%20y%C4%B1da%20benzin%20y%C3%BCzde,den%2010%2C6%20liraya%20C3%A7%C4%B1kt%C4%B1.>